הלכה · משנה תורה · מפרשים · לחם משנה · ספר קורבנות

לחם משנה על משנה תורה, הלכות תמורה

רבי אברהם די בוטון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם משנה על משנה תורה, הלכות תמורה

רבי אברהם די בוטון

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-תמורה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 5
הלכה ו 7
הלכה טז 8
הלכה יז 8
הלכה כא 10
פרק ב 11
הלכה ג 11
הלכה ד 11
פרק ג 11
הלכה א 11
הלכה ג 11
הלכה ד 12
הלכה ו 13
הלכה ז 14
פרק ד 14
הלכה א 14
הלכה ג 15
הלכה ד 16
הלכה ח 17
הלכה ט 17

פרק א

הלכה א

כל הממיר וכו' ולמה לוקין וכו'. בפי"ג מהל' שכירות הארכתי בלשון רבינו ז"ל ובלשון ה"ה ז"ל ע"ש: ועוד שאין לאו ועשה וכו'. בפ"ק דתמורה א"ל אביי וכל לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו והרי ממיר ותירצו הוו ליה תרי לאוי וחד עשה וכו'. ורש"י ז"ל הביא גירסא אחרת דגריס בגמרא שאני ממיר דהוי לאו שוה בכל וכו' ורבינו כתב טעמי השני גירסאות דהוא ראה אותם וייטבו בעיניו השני טעמים ופירש דממיר לאו שלו שוה בכל בציבור ושותפין אבל העשה אינו שוה בצבור ושותפין ולכך לא אתי העשה הגרוע ודחי הלאו והקשו מאונס על זה כדפירש"י ז"ל לפי גירסא זו וא"ת בריש פירקא אמרינן דאתא קרא לרבויי אשה לתמורה והקשו שם בין לר"מ בין לר"י טעמא דרבי קרא לאשה הא לא רבייה קרא הוה אמינא כי עבדה תמורה לא לקיא והאמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי ר' ישמעאל איש או אשה וכו' השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה איצטריך מהו דתימא ה"מ עונש דשוה בין ביחיד בין בצבור אבל הכא כיון דעונש שאינו שוה בכל הוא דתנן אין הצבור והשותפין עושין תמורה אשה נמי כי עבדה לא לקיא קמ"ל ע"כ. משמע דצבור ושותפין לא לקו היכא דעושין תמורה וא"כ היכי קאמר רבינו ז"ל כאן דהלאו שוה בכל ולקי ואין העשה שוה. וי"ל דרבינו ז"ל גורס כגירסת רש"י שכתב שם ה"מ לאו שיש בו מעשה אבל לאו שאין בו מעשה לא דהיקשא דאיש ואשה לא הוי אלא ללאו שיש בו מעשה כדקאמר קרא אשר יעשה. ואם תאמר מ"מ מאי מקשה מרב יהודה נימא דאי מהיקשא דאשה לאיש לא הוה ידעינן אלא דלקיא האשה על התמורה דהיקשא לעונשין הוי אבל מ"מ תמורתה לא הויא תמורה כיון דכל הפרשה דתמורה בלשון זכר נאמרה כדאמרינן התם והוה מקיימינן לישנא דקרא דמשמע בזכר דוקא והיקשא בכי ה"ג דלעונשין הוה שוה אשה לאיש דלקיא על התמורה אבל אין תמורתה תמורה מידי דהוה אצבור ושותפין לדעת רבינו דלקו על התמורה ואין תמורתן תמורה ולהכי אתא קרא לרבויי אשה שיהא תמורתה תמורה. וי"ל כיון דלעונשין שוים א"כ לתמורתן תמורה ג"כ שוים כיון דקרא אזהר לאיש ואשה וא"כ והיה הוא ותמורתו יהיה קדש נמי דקאמר רחמנא אכל מאן דמזהר עלייהו קאמר אבל בשותפין לא אמרינן הכי משום דמעטיה קרא ממעשר בהמה דיצא מן הכלל כדכתב רבינו ז"ל לקמן בפ' זה דמה מעשר קרבן יחיד ואינו עושה תמורה אף כל קרבן יחיד ולא שותפין. אבל מ"מ קשה דמיניה נמי ממעט קדשי נכרים כדכתב רבינו ז"ל לקמן ואיתיה בפרק קמא דתמורה וכן ממעט נמי קדשי בדק הבית בריש תמורה וכתבו רבינו ז"ל לקמן וכיון דקדשי בדק הבית וקדשי

נכרים אימעיטו לגמרי דהעושה בהם תמורה לא לקי מדרבינו ז"ל לא הזכיר בהם מלקות כלל א"כ שותפין וצבור דאימעיטו מההוא קרא גופיה אמאי לא נמעיט להו לגמרי אפילו ממלקות מיהו לזה יש לומר דשאני הכא דהוי קרבן דמיחייב בו היחיד וכיון דאשכחנא ביה חיובא נאמר דלא אימעיט אלא מתמורה דלא הוי תמורה:

לוקה ארבעים וכו'. התוס' ז"ל הקשו בריש תמורה וא"ת אמאי לא תנא שמונים דהא כתיב לא יחליפנו ולא ימיר אותו וי"ל דלא נחית למנין מלקות אלא כלומר דלקי עליה עוד י"ל לעולם דלא לקי אלא ארבעים ותרי לאוי צריכי חד בקרבן שלו וחד בשל חבירו וכגון דאמר כל הרוצה להמיר יביא וימיר ע"כ. ורבינו אית ליה כתירוצא בתרא ולכך כתב לוקה ארבעים לבד ואע"ג דבריש תמורה בסוגיא שהבאתי למעלה אמרו הוו להו תרי לאוי וחד עשה ולא אתי חד עשה ועקר תרי לאוי דמשמע שהם שתי אזהרות בדבר אחד לא הוא אלא הם אזהרות בענינים חלוקים ומ"מ מיקרי שהעשה עוקר אותו כיון שאינו לוקה על שום אחד מהם מחמת העשה ופשוט הוא ובהדיא אמרו בברייתא בגמרא שם בריש תמורה (דף ט') דתרווייהו צריכי וכתירוץ בתרא דתוספות וכדעת רבינו ז"ל ולכן אני תמיה על תירוץ התוספות קמא איך רצו לומר דלקי שמונים דמשמע דהוא נגד הברייתא והגמרא אשר שם:

הלכה ב

אבל אם דימה שמותר להמיר והמיר וכו' הרי זה תמורה ואינו לוקה וכו'. ברפ"א מהל' איסורי מזבח כתב רבינו ז"ל דהמתכוין לומר שלמים ואמר עולה אינו כלום ואם עשה כן בבעל מום אינו לוקה אבל אם דימה שמותר להקדיש בעל מום למזבח והקדישו הרי זה קדוש ואינו לוקה ע"כ. וא"ת יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא מי שדימה שמותר להקדיש דבקדשים תפוס והוי קדוש כאן אמרת דאינו לוקה בתמורה מי שנתכוין לעשות עולה ועשה שלמים דבקדשים לא תפיס ולא הוי כלל כאן בתמורה אמרת דלוקה, וי"ל דלענין המלקות אזלינן בתר הכוונה ובנתכוין לעשות עולה ועשה שלמים הרי נתכוין להמיר וכיון דנתכוין לאיסור לקי וכדכתב רבינו ז"ל גבי קדשים בריש הלכות איסורי מזבח אע"ג שנתכוין לאיסור אינו לוקה ובתמורה לקי כיון שנתכוין לאיסור דרבייה קרא יהיה אע"ג דלא נעשית מחשבתו שהוא רוצה לעשות עולה והיה שלמים אבל דימה שמותר להמיר כיון דאין כוונתו לאיסור אינו בדין שילקה אבל לענין התפיסה לא אזלינן אלא בתר מחשבתו והיכא דנתכוין לעשות עולה ועשה שלמים בדין הוא דאינו קדוש כיון דלא נעשית מחשבתו אבל היכא שדמה שמותר להקדיש בעל מום למזבח הרי נעשית מחשבתו שבעל מום שחשב להקדיש הקדיש אע"פ שטעה לענין הדין מ"מ הענין

יצא לפועל כמו שחשב ולא דמי לנתכוין לעשות עולה ועשה שלמים דלא נתקיים הענין וגדול טעות הענין מטעות הדין וכיוצא בזה חילק הרב בעל כ"מ ז"ל לתרץ מה שהקשה הרא"ש ז"ל על רבינו ז"ל דהקדש טעות אינו הקדש ומדברי הר"א ז"ל בפ"א מהל' איסורי מזבח נתבאר שהשיג כאן על רבינו ז"ל בתרתי במ"ש שהמתכוין לומר הרי זו תמורת עולה ואמר הרי זו תורת שלמים דלקי על התמורה דאינו כן דאין מלקות על השוגג ולא נזכר המלקות בגמרא אלא לענין הגוזז והעובד ולא הכניס עצמו הראב"ד ז"ל בפירוש זה משום דלא משמע ליה מלקות בקדשים אלא בגוזז ועובד כדכתב כאן הרב בעל כ"מ ז"ל אלא משום דלא משמע ליה מלקות בתמורה על השוגג וכן השיג על רבינו ז"ל במ"ש דהיכא שדימה שמותר להמיר דלא לקי דלא קי"ל כחזקיה ואע"ג דאינו לוקה על ההמרה כדכתב רבינו ז"ל מ"מ לוקה הגוזז והעובד דזהו פירוש המלקות דנזכר שם. ואולי שטעמו של הראב"ד ז"ל דקי"ל כחזקיה לגבי ר"י ור"ל דרביה דר"י הוה א"נ דהנהו אמוראי לא פליגי אהדדי ובכולהו קי"ל דגבי תמורה קדוש ולוקה הגוזז והעובד וכשכתב בפירוש אמרו בגמרא דסבור שמותר להמיר והמיר וכו' ג"כ היה יכול לומר שאמרו בפירוש גבי אכנס לבית זה דלקי דבכולן אית ליה להר"א ז"ל ענין אחד דקדוש ולוקה הגוזז והעובד ולא הממיר ופירוש לקי ולא לקי לדעת הר"א ז"ל הוי כאומר קדוש או אינו קדוש דאי קדוש לוקה העובד ואי לא קדוש אינו לוקה הגוזז והעובד אלא דאמרה הר"א ז"ל בחדא והוא הדין באידך וגבי כסבור לומר שחור ואמר לבן אמרינן בגמרא דלקי וכיון דטעמו של רבינו ז"ל גבי נתכוין לומר עולה ואמר שלמים דמשום דנתכוין לאיסור לקי גבי תמורה ה"ה בהא ואע"ג דרבינו ז"ל לא הזכיר זה ממילא שמעינן לה דזיל בתר טעמא. ומ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל דרבינו ז"ל סובר דהנהו אמוראי לא פליגי אלא לענין מלקות אבל לענין שהוא תמורה מודו הא להא קשה דלוקה ותמורתו תמורה תרווייהו מרבינן ליה מקרא דיהיה דקרא דיהיה אתא לומר דלקי ג"כ וא"כ אי מרבינן להני לענין דתמורתו תמורה מקרא דיהיה ה"ה למלקות. ואפשר היה לומר דרבינו ז"ל סובר דפליגי אהדדי לגמרי בין לענין המלקות בין לענין התמורה אלא דבהא שנתכוין לומר עולה ואמר שלמים משמע ליה דכולהו מודו דלקי כיון שנתכוין לאיסורא ומשם הכי כתב דלקי ובאינך מספקא ליה כמאן הלכתא ולכך פסק לחומרא דהוי תמורה אבל מ"מ אין מלקין דאין מלקין על הספקות וכיון דהוה ספק אצלו לא חייבו מלקות, וגם זה דוחק דא"כ היה לו לומר ה"ז ספק תמורה כדכתב לקמן גבי המיר נכרי:

ונכנס ושכח. מלשון ושכח נראה דרבינו ז"ל מפרש כפירוש התוס' ז"ל וי"ל כלומר כשאכנס לבית זה תהיה בהמה זו תמורה מיד וזו קרי קדושה ונכנס והמיר וכו' ולא כפירוש רש"י ז"ל:

הלכה ו

אין קדשי נכרים וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל בשם הר"י קורקוס דאפשר דרבי יוסי לא פליג על ר"ש בהא וכן בסוף פי"ח מהל' פסולי המוקדשין כתב ויש מי שאומר שרבינו ז"ל מפרש דמתניתין דקתני ורבי יוסי מחייב לא קאי אלא אשוחטין בחוץ דסמיך ליה לאין חייבים עליהם וכו'. ולא ידעתי איך אפשר לומר כן דבברייתא דהביאו בריש תמורה אחר דברי ר"ש אמרו שם אמר ר' יוסי בכולן אני רואה להחמיר משמע דאכולהו פליג לכך נראה עיקר כמו שתירץ בעל כ"מ ז"ל דפסק כר"ש אע"ג דר' יוסי נמוקו עמו משום דהבעיא דבעי בגמרא בריש תמורה בסתמא הוי אליביה. ומ"ש רבינו הנכרי מד"ס עושה תמורה וכו' כתב הרב בעל כ"מ ז"ל דנפקא ליה משום הא דאמרינן בברייתא לא נהנין ולא מועלין והדין עמו דאם אמר כן גבי תחלת הקדש כשהקדישו מתחלתו ראוי ללמוד משם לסוף הקדש דהיינו תמורה דהא חמיר סוף הקדש מתחלת הקדש לגבי הקדש בטעות כדאמרינן בפרק ב"ש בתחלתו דהקדש בטעות אינו הקדש ותמורה בטעות הוי תמורה:

והמיר בה נכרי ה"ז ספק וכו'. וא"ת הא כתב לעיל דהמתכפר ממיר ולא המקדיש ואיך ימיר כאן הנכרי שהוא המקדיש. וי"ל דנתן לו רשות המתכפר שימיר כמה שכתב לעיל ואם אמר בעל הקרבן כל הרוצה להמיר וכו' אבל הר"א ז"ל בהשגות סובר דהא דאיבעיא לן בגמרא דהקדיש נכרי ומתכפר ישראל לא שימיר הנכרי דודאי אין הנכרי מימר אלא הבעיא הוא היכא שימיר המתכפר עצמו או ישראל אחר ברשות המתכפר אי עושה תמורה כיון דבא ההקדש מכח נכרי ולהכי השיג על רבינו ז"ל במ"ש דאם המיר הנכרי שהוא ספק דהוא שיבוש כלומר דאין הבעיא אלא כשהמיר ישראל כדכתיבנא אבל רבינו ז"ל סובר דהבעיא היא כשהמיר הנכרי עצמו וכדמשמע בלישניה דקאמר הנכרי מהו שימיר דמשמע הנכרי עצמו הוא המימר ועל דא קאמר בגמרא דבהקדיש ישראל להתכפר נכרי מבעיא ליה כלומר אע"ג דאמרה תורה דאין הנכרי עושה תמורה הוא כשהקדיש נכרי לצורך נכרי אבל כשהקדיש נכרי לצורך ישראל אפשר דהנכרי עצמו עושה תמורה אם הישראל המתכפר נותן לו רשות כדכתיבנא. זה נ"ל פשוט בכוונת הר"א ז"ל ורבינו ז"ל. והרב בעל כ"מ ז"ל כתב שדברי הר"א ז"ל מבוארים בריש תמורה. ואני אומר דאינו כן דאין פירוש הבעיא מבואר כדבריו אדרבה לשון הבעיא מורה כפירוש רבינו ז"ל. גם מה שכתב דרבינו מדרבנן קאמר לא היא דודאי

הבעיא דבעי בגמרא מדאורייתא בעי דהא מקשי ליה ממאי דאמרינן אין עושין תמורה והיינו מדאורייתא ותירצו דהתם איירי בהקדיש נכרי להתכפר נכרי משמע דהבעיא מדאורייתא ומשום הכי כתב רבינו ז"ל הרי זו ספק תמורה כלומר ומחמירינן בספק קדשים דאורייתא אבל אם היה הבעיא מדרבנן ודאי דהיה לו לפסוק דאינה תמורה דספק דרבנן לקולא:

הלכה טז

כיצד האומר רגלה של בהמה זו עולה. אע"גדהיכא דאמר רגלה של זו עולה אפילו מיקדש לא קדשי כיון דלא הוי דבר שהנשמה תלויה בו דלא פשטה קדושה בכולהו כדפסק רבינו ז"ל בפט"ו מהל' מעה"ק אין להקשות על רבינו מה שהקשה בגמרא בפ"ק דתמורה תמורה הוא דלא עבדי הא מיקדש קדשי ונאמר דמדכתב רבינו ז"ל אין עושה תמורה האומר רגלה של בהמה זו תחת זו משמע דאם אמר רגלה של זו קדש קדשה וזה הפך ממ"ש בהל' מעשה הקרבנות כדכתיבנא, דלא הקשו כן בגמ' אלא משום דקאמר ר' יוסי במשנה והלא במוקדשין האומר רגלה של זו עולה וכו' מכלל דת"ק מודה בתחלת הקדש כדכתב שם רש"י ז"ל:

או שאמר בהמה זו תחת עוברה של חטאת זו וכו'. וא"ת תיקשי ליה מאי דהקשו בגמרא במעי אמו הוא דלא עבדין הא אבראי עבדין והא תניא אין הולד עושה תמורה וא"כ כיון דרבינו ז"ל פסק לעיל דאין הולד עושה תמורה איך קאמר הכא דאין ממירין תחת העובר של חטאת אפילו שיצא הולד לאויר העולם אין ממירין בו. וי"ל דאיירי כגון שהקדיש חטאת מעוברת דקי"ל כר"י דאמר הקדיש חטאת מעוברת וילדה רצה בה מתכפר רצה בולדה מתכפר כדאמר בפ"ק דתמורה ואז ודאי היכא דיצא לאויר העולם מימר בולדה דהרי הקדיש הולד בפני עצמו כשהיה במעי אמו:

הלכה יז

או בטומטום ואנדרוגינוס וכו'. וא"ת כיון דפסק רבינו ז"ל בהלכות איסורי מזבח בפ"ג דהמקדיש טומטום ואנדרוגינוס וטרפה וכלאים ויוצא דופן למזבח ה"ז כמקדיש עצים ואבנים למה הוצרך לכתוב כאן דאין עושין תמורה וכי מאחר שאינן קדושים איך מקדישין בשלמא בטרפה ויוצא דופן משכחת לה כדאמר ר"מ בסוף פ"ב דתמורה במקדיש בהמה ואח"כ נטרפה במקדיש ולד ויצא דופן ולהכי הוצרך רבינו ז"ל לכתבה אבל כלאים וטומטום ואנדרוגינוס אמרו שם דלא משכחת לה אלא בולדי קדשים ואליבא דר' יהודה דאמר הולד עושה תמורה וכיון דרבינו ז"ל דאמר הולד עושה תמורה וכיון דרבינו ז"ל פסק דאין הולד עושה תמורה היכי משכחת להו כלאים וטומטום

ואנדרוגינוס. ושמא רבינו ז"ל תפס לשון המשנה אע"ג דלפי מאי דפסק הוא דאין הולד עושה תמורה לא שייכי. ומה שפסק רבינו כר"א וכתב בפירוש המשנה שאין חולק עליו קשה דבגמרא לא משמע הכי דאמר שמואל המקדיש טרפה צריכה מום קבוע ליפדות והקשו שם לשמואל מברייתא ומשנה ותירץ דלמא הך תנא סבר דכל היכא דלא חזיא לגופה לא נחתה קדושת הגוף ופירש"י ז"ל דילמא הא מני ר"א היא ואנא דאמרי כרבנן דפליגי עליה. ואולי רבינו ז"ל כתב כן בפירוש המשנה משום דר' אושעיא פליג עליה דשמואל התם ואמר אינו אלא כמקדיש עצים ואבנים בלבד ולרבי אושעיא ס"ל דלא פליגי רבנן עליה דר"א וכוותיה דר' אושעיא קי"ל מדמתני' לא הביא פלוגתא דרבנן משמע דליכא מאן דפליג עליה דר"א ואע"ג דבתוספתא פליגי רבנן לא משגחינן בתוספתא כדכתב הרב בעל כ"מ ז"ל:

מה בין אלו לבעל מום וכו'. פירוש לבעל מום שקדם הקדשו את מומו דעושה אותו תמורה דאי קדם מומו להקדשו כבר כתב רבינו ז"ל לעיל דאינו עושה תמורה ומאי קשיא ליה אלא ה"ק טרפה ויוצא דופן דקדם הקדשו למומו כגון שהקדישו ואחר כך נטרפה ויוצא דופן שהקדיש ולד ויצא דופן אמאי אינו עושה תמורה הרי בעל מום שקדם הקדשו למומו כיוצא באלו עושה תמורה לכך תירץ שזה יש במינו קרבן ואע"ג דטרפה איכא במינו קרבן כבר תירצו בגמ' דדמיא לבהמה טמאה שאסורה באכילה ולא חש רבינו ז"ל להאריך. ובפ"ג מהל' איסורי המזבח נתן טעם זה רבינו ז"ל ג"כ גבי מקדיש טומטום ואנדרוגינוס וכו' וכתב ואינן כבעלי מום שבעל מום יש במינו קרבן וכו' ושם ודאי יש להקשות דאותו טעם לא שייך דגבי תחלת הקדש שוין הם טומטום ואנדרוגינוס עם בע"מ מעיקרו דאם אמר הרי אלו למזבח בכולן ימכרו ויהיו הדמים לקרבנות המזבח ואפילו בבע"מ כדכתב שם הר"א ז"ל בהשגות ואמר במשנה גבי בע"מ הרי אלו לעולה ימכרו ויביא בדמיהם עולה ואם אמר הרי אלו קרבן אפילו בבע"מ נמי אינו כלום כדאמרינן במשנה גבי בע"מ הרי אלו עולה לא אמר כלום והעיקר ודאי שטעמו של רבינו ז"ל הוא לענין המלקות כדכתב שם הרב בעל כ"מ ז"ל וכבר נתנו טעם זה בגמרא לענין המלקות בפ"ק דתמורה (דף ז') כמו שנתנו אותו לענין תמורה בפ"ב דתמורה. ומ"מ קשה לי על מה שהשיג שם הראב"ד ז"ל על רבינו קושיא זו שכתב שם דכיון דרבינו ז"ל קאמר ויביא בדמיהם כל קרבן שירצה משמע דאיירי שאמר הרי אלו למזבח ומש"ה הוקשה לו דאפי' בבעל מום נמי דמשמע מדבריו דאילו היה כותב רבינו ז"ל דהם חולין גמורים לעשות כל מה שירצה לא הוה קשה ליה דבין הכי ובין הכי קשה דאין הפרש בענין

תחלת הקדש מטומטום ואנדרוגינוסס לבע"מ כדכתיבנא וההפרש הוא לענין תמורה כמו שאמרו בפ"ב דתמורה ולענין המלקות כמו שאמרו בפרק ראשון:

הלכה כא

שכל המשנה בחטאות לא נתקדשה כלל וכו'. נראה דמחלק רבינו ז"ל בין חטאת לשאר הקרבנות ומה שהקשו בפ"ג מתמורה אלא מעתה בכ"ג שהפריש פרה לפרו תקדוש דהא פרת חטאת וכן גבי יחיד שהפריש שעיר לשעירתו ונשיא שהפריש שעירה לשעירו הוה משמע דמשמע ליה לגמ' דלכ"ע לא קדשי כלל בין לר"ש בין לרבנן וכן פירש הרב בעל כ"מ ז"ל דעת רבינו ז"ל בפ"ד מהל' פסולי המוקדשין. אבל מ"מ קשה טובא דמה הקשו בגמ' לר"ש לרבנן קשה טפי דאע"ג דליכא שם עולה עליה קדיש שאמרו המפריש נקבה לפסחו ולאשמו עושה תמורה ומאי אמרת לרבנן דשאני חטאות משאר קרבנות א"כ לר"ש ג"כ ואיך הקשה לר"ש בהיות שהקושיא יותר פשוטה לרבנן. והר"א ז"ל שם בהשגות בפ"ד מהלכות פסולי המוקדשין רוח אחרת עמו שסובר דלרבנן ודאי דכהן שהפריש פרה לחטאתו ויחיד שעיר ונשיא שעירה דקדוש ועושה תמורה דלא גרע ממקריב נקבה לפסחו ואשמו אלא לר"ש הוא דמקשו בגמרא הכי דאלא מעתה תקדוש ותירץ בעד רבינו ז"ל שאפשר שפסק כר"ש. וכבר תמה עליו הרב בעל כ"מ ועוד אני מוסיף עליו דאיך אפשר לומר כן דאפי' לר"ש גבי אשם קדוש גבי קדושת דמים ומה שאמר תמכר שלא במום הוא ליקח בדמיו קרבנות וכן מתבאר שם יותר בסוף הסוגיא שאמרו שם ר' יהושע סבר לה כר"ש דאמר כל מידי דלא חזי ליה לגופיה לא נחתה ליה קדושת הגוף משמע מהתם דקדושת דמים חיילא ואע"פ שנאמר דמאי דמקשה גמרא הוא לר"ש כדפירש הר"א ז"ל לא מקשה אלא דתקדוש לענין לעשות תמורה וכמו שמוכיח מה שתירצו גבי כ"ג שהפריש פרה לפרו קדשי בדק הבית הוי ולא עבדי תמורה אבל שלא יחול אפילו קדושת דמים אי אפשר לומר אפי' לר"ש וא"כ אם רבינו ז"ל היה פוסק כר"ש איך קאמר אין מקדישין לא קדושת הגוף ולא קדושת דמים. ובמאי דמפרש הר"א ז"ל בפשטא דשמעתא דפריך לר"ש דוקא אבל לרבנן ודאי דעושה תמורה קשה דא"כ מאי מקשה לר"ש אלא מעתה בפרה שהפריש וכו' אין הכי נמי דבהא מודה ר"ש לרבנן אלא שיש לומר דהא בעי גמרא לגלויי אי יודה בהא ר"ש לרבנן או לא ותירץ לו המתרץ דודאי פליג ר"ש בהא לרבנן:

פרק ב

הלכה ג

שתי בהמות של הקדש ואחת מהן בעלת מום ושתי בהמות של חולין וכו'. לא ידענא למה הוצרך רבינו לכתוב חלוקה זו אחר שכתב החלוקה הראשונה וכן אמר עשר בהמות וכו' שאע"פ שהוחזק במלקיות הרבה לא שביק היתרא ועביד איסורא כ"ש בהא דלא איתחזק אלא במלקות אחת דכי איבעיא לן בגמרא החלוקה קמייתא שכתב רבינו ז"ל באת"ל דהך איבעיא לן ואחר שכתב הראשונה זאת היא פשוטה ואין צריך לכותבה:

הלכה ד

הרי זו תמורת עולה ושלמים דבריו קיימים וכו'. הכא לא בעי בדיקה אם לכך נתכוון כמו חלוקה דלקמיה דקאמר תמורת עולה ותמורת שלמים דבהא אפי' ר"מ מודה כדאמרינן בפ' כיצד מערימין ור"מ סבר מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים וכו':

פרק ג

הלכה א

תמורת הפסח אם המיר קודם חצות וכו'. הרב בעל כ"מ ז"ל תמה דלמה פסק דלא כרבה דתלי התם מילתא בקודם שחיטה ולאחר שחיטה דקאי כר"א. ולדידי קשיא לי עדיפא מינה דרבינו ז"ל פסק בהל' קרבן פסח פ' ד' כרבה שכתב שם מי שאבד פסחו וכו' מצאו אחר ששחט פסחו וכו' אבל אם מצאו קודם ששחט זה שהפריש וכו' הרי פסק כרבה דתלי מלתא בשחיטה וכ"כ הרב בעל כ"מ ז"ל שם וכאן פסק כר' זירא ונמצאו דבריו סותרים זה את זה וצ"ע:

שנאמר בבכור לה' הוא וכו'. בפ"ג דתמורה (דף כ"א) מפיק לה בגמרא מקדש הם. ורבינו ז"ל דמפיק ליה מהאי קרא אולי היה בגירסתו כן:

הלכה ג

בהמה שהקדישה חצייה עולה וכו'. בדברי רבינו איתא אמר חצי בהמה זו תמורה וחציה עולה הרי זו תקרב עולה ואע"ג דבגמרא ליתא להך חלוקה אין קפידא בכך דכיון דאמרינן בגמרא בחצייה עולה וחצייה מעשר דלא חייל מעשר לגבי עולה משום דאין מעשר קדש כה"ג ה"ה חצייה תמורה דלא חייל גבי עולה דגריע טפי מעולה דלא קאי שם בהמה גביה כדכתב רש"י שיהא ממיר בה וכן כתב רש"י ז"ל לפי נוסחא דידן וה"ה נמי אמר חצייה עולה וחצייה תמורה ולכך אני תמיה על הר"א ז"ל ועל הרב בעל כ"מ

ז"ל שהוצרכו לומר שכך היה גריס רבינו ואין גירסתו בגמרא כגירסתנו אלא דהך חלוקה דחצייה עולה וחציה תמורה רבינו גריס ליה בגמרא דאין אנו צריכים לכך דזיל בתר טעמא כדכתיבנא ואפילו לטעמו של הר"א ז"ל דסבר דמעשר גריע דליתיה לחצאין וכן תמורה גריע משום דעביד איסורא מ"מ כיון דבחצייה עולה וחצייה מעשר אמרינן דמעשר לא חיילי לגבי עולה דודאי לאו להכי איתכוין ה"ה גבי תמורה דהוי איסורא דאמרינן דלאו להכי איכוון ואי משום דכתב רבינו שאמר חציה תמורה בתחילה ואח"כ חצייה עולה. ואפשר לומר דלא אמרו בגמרא תקרב עולה אלא כשהזכיר חצייה עולה ראשונה לא היא דאם כן בחצייה תמורה וחצייה מעשר אמאי אמרינן בגמרא בחד צד דכיון דגריע תמורה ממעשר שכן מעשר מקדש לפניו ולאחריו דחייל מעשר ולא תמורה הא הזכיר תמורה בתחלה אלא ודאי כיון דגריע מינה אע"ג דהזכירו בראשונה לא חייל בין לטעמו של רש"י בין לטעמו של הר"א ז"ל ומינה בחצייה תמורה וחצייה עולה ואין צריך לשנות הגירסא לדעת רבינו. ואולי דהוצרכו לשנות מפני דמנ"ל לרבינו דלא גריע עולה מתמורה ומאי דשאלו בגמרא אי עדיפא ממעשר דמשמע מעשר לבד קא מבעיא ליה אי עדיפא אבל מעולה לא אפשר לומר דהא והא מיבעיא ליה אי עדיפא ממעשר ואפילו מעולה או דילמא גריע אפילו ממעשר ומפני כן הוצרכו לומר דגירסתו בגמרא היה כך ובאמת דוחק לומר כן. אלא ודאי דאפילו לפי גירסתנו נפיק דינו של רבינו ז"ל שפיר ופירוש השמועה יכול לפרשה רבינו או כר"א ז"ל או כרש"י ולא כמ"ש הרב בעל כ"מ ז"ל דגירסתו מתפרשת על דרך פירש"י דלכולהו פירושי א"ש וכטעמו של רש"י ז"ל גבי תמורה משום דלא קאי גביה. ואין להקשות דא"כ אפילו כולה תמורה נמי כיון דלית ליה לא עביד תמורה כדכתב רבינו בריש פ"ב דאפילו דאית ליה עביד ולהכי איכוון אלא כיון דלית ליה גביה נראה דחייל עולה ולא תמורה:

הלכה ד

והמיר בה אחר שנפדית וכו'. בר"פ הזרוע במתניתין גבי הקדשות שקדם מומם להקדשן דאמרינן התם דעושין תמורה פירש"י ועושין תמורה קודם פדיונן אבל רבינו כתב אחר שנפדית וקשה דבפ"ב דבכורות גבי ולדן אסור אמרינן דהיינו דוקא דאיעבר לפני פדיון ואתייליד לאחר פדיון דהתם לית להו תקנה משום דלא אלימי למתפס פדיון ולהקריבם אי אפשר דאתי מכח קדושה דחויה אבל איעבר לאחר פדיון חולין גמורים הם וא"כ הכא נמי כיון דהתפיס לאחר פדיון אמאי מיתפס והוי תמורה דהא אשכחנן ולד תמורה מתמורה דקדוש לבדק הבית דקדשי שותפין אין עושין תמורה וולדן קדוש. ואע"ג דבריש

פ' אלו קדשים אמרינן מה לתמורה שכן נוהגת בכל הקדשים ויהיב עדיפותא לתמורה על הולד מ"מ מנין לו לרבינו כן וצ"ע:

הלכה ו

עולה שנתערבה בזבחים כו' מביא זבח אחר מתוך ביתו וכו'. הרב בעל כ"מ כתב בשם בעל מ"ע דבהמה זו ששית שמביאין לתמורה שניה היא לחלל התמורה השניה. ודברים הללו אינם מתיישבים דאיך יחלל בהמה של תמורה שהיא ספק עולה או ספק שלמים על בהמה אחת לבד שתי בהמות הוה ליה לאתויי חדא לחלל עליה קדושת עולה וחדא לחלל עליה קדושת שלמים ותו אם חלל בהמה זו של תמורה א"כ היא נשארה חולין ממה נפשך דאם תמורתה תמורה לא חלה קדושה עליה ואם היא תמורה הרי חללה על אחרת וא"כ הרי היא חולין גמורים ואיך כתב רבינו שהיא כזבח ותמורה שנתערבו זה בזה. מיהו לזה הייתי יכול לומר דלא קאמר הכי אלא לזבח לבד שהביא וכמו שאבאר בעז"ה ועוד דבחילול צריך להמתין שיומר כדי לחללו וזה לא הזכיר רבינו. ובודאי שהאמת כדברי הר"י קורקוס דזה הקדש מחדש וזה דומה לבהמה שהביא ראשונה בתמורה ראשונה וכעין מה שעשה בראשונה עשה באחרונה וכל מ"ש הר"י קורקוס לפרש דברי הר"א ורבינו דבריו האמת והצדק אין בהם נפתל ועקש. ולענין מה שהקשה לדעת רבינו דכיון דסוף סוף צריך להמתין לשתי בהמות שיוממו ימתין לראשונה של תמורה שתומם ודי בכך. י"ל דאם ימתין עד שתומם שמא לא יביא אלא בהמה אחת לחלל זו דטעי ויאמר כיון דהיא בהמה אחת די בהמה אחרת לחללה לכן הצריכוהו להביא אחרת ולעשות תערובת זו קודם שיוממו כדי שאח"כ ע"כ יביא שתי בהמות לחלל אלו הב' ולא יטעה לומר דדי בבהמה אחת לחלל זה: ומ"ש רבינו ז"ל

וה"ז שהביא עם התמורה כזבח ותמורה שנתערבו זה בזה. נראה דהכי פירושו בתערובת הראשון כבר ידענו שזו היא של תמורה וזו היא של קדש אלא שלא ידענו איזו עולה ואי זו היא שלמים אבל אם בא אחר והתפיס בזו שהביא להתערובת הראשונה ועשאה קדש ודאי דהוי קדוש דהרי התפיס בהקדש ודאי אלא שלא ידענו אם היא עולה או שלמים אבל זו שהובאה לתערובת השנייה אם התפיס בה נתן לו הדין כמו הקדש ותמורה שנתערבו יחד והמיר אחת בהן דהדין הוא שהוא ספק תמורה מפני שלא ידענו אם התפיס בתמורה או בקדש דאם התפיס בתמורה אינו כלום דאין תמורה עושה תמורה ואם התפיס בקדש הוי תמורה הכא נמי הוי הקדש ספק דלא ידענו אם חולין או קדש דכבר אם אמר דאם היה התמורה תמורת זו היא חולין ואף על גב דגם כאן צריך להביא שתי בהמות לתקן מה שהתפיס בזה הזבח כמו מי שהתפיס בזה של תערובת

הראשון מ"מ הודיענו רבינו שכאן הוי התפיסה בספק ובתערובת הראשון הוי התפיסה בודאי. והוזקקתי לכך מפני שבאופן אחר איך תמצא הזבח והתמורה מעורב הרי ידענו כאן בתערובת השניה אי זו היא זבח ואי זו היא תמורה בשלמא לדעת הר"א ז"ל כיון שהתמורה הוממה וחללנוה על ב' בהמות הרי ידענו אי זו היא עולה ואי זו היא שלמים אלא שלא ידענו אי זו היא תמורה ואי זו היא זבח וכמ"ש הוא ז"ל בהשגתו אבל לדעת רבינו ז"ל לא תמצא כן. ואעפ"כ לפי זה שפירשנו היה לו לרבינו ז"ל לומר ה"ז כחולין וקדשים שנתערבו זה בזה ואמר כזבח ותמורה מפני דלעיל כשאמר חזר והמיר באחת מהן ואינו יודע איזו מהן הרי זה כזבח ותמורה שנתערבו להכי קאמר השתא דהוי כמו הדין של מעלה:

הלכה ז

עד שיפול בו מום ויפדה ויאכל כבכור ומעשר וכו'. הך ויפדה דאיכא בקצת ספרי רבינו ט"ס הוא דכיון דהוא ספק תמורת בכור אין לו פדיון כמ"ש רבינו ז"ל בפרק זה אלא צ"ל עד שיפול בו מום ויאכל כבכור וכמעשר:

פרק ד

הלכה א

בד"א בולדות עצמן וכו'. פסק כריב"ל דאמר דאפילו רבנן מודו בולדי ולדות משום גזירה שמא יגדל עדרים ואע"ג דלא איתמר בגמרא אלא גבי שלמים סובר רבינו דתודה ושלמים שוים דבכולהו איכא טעמא דשמא יגדל. וקשה דא"כ הוה ליה מחלוקת ואח"כ סתם והלכה כסתם דהא לריב"ל איכא שלש מחלוקות בדבר ת"ק דר"ש סבר אליבא דת"ק כולהו קרבי דהכי אמרינן ברישׁ פ"ג דתמורה ולדי שלמים ותמורתן וולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי הם שלמים ולר"א כולהו לא קרבי ור"ש סבר דכ"ע אחר ולד ראשון לא קרבי ולא פליגי אלא בולד ראשון וכן כתבו שם התוס' ז"ל בראש הפרק בד"ה אמר ר"א וכן התודה ושלמים כדכתיבנא מתניתין דתודה סתם לן תנא בתר הכי דקאמר ולד תודה ותמורתה וולד ולדן עד סוף כל הדורות הרי סתם לן כת"ק דרישׁ פרקין דלא גזרינן שמא יגדל עדרים וא"כ הדרינן לכללין דהלכה כסתם. ותו קשיא למה לא גזרו ג"כ גבי אשם וגבי עולה וגבי מעשר ובכור דקי"ל בכולהו ולדי ולדות עד סוף כל העולם כדכתב רבינו ז"ל לקמן. מיהו לזה י"ל דבאשם ובכור ומעשר הרי אין קריבין הם עצמם אלא ירעו עד שיסתאבו ולדעת רבינו ז"ל לא גזרו אלא שלא יקריבם שכן כתב ולפיכך קונסין אותו ולא יקריבם אע"ג דרש"י ז"ל כתב במתני' שהקנס הוא שתמות כולד חטאת לא

משמע הכי מדברי רבינו ז"ל וכיון דאשם ובכור ומעשר בלאו הכי אינם קריבין תו לא צריך למגזר בהו א"נ אפילו אית ליה לרבינו ז"ל כרש"י ז"ל דגזרו שלא תקרב ותמות מ"מ גבי אשם ובכור ומעשר כיון דליכא בהו הקרבה לא גזרו אלא בדבר שיש בו קרבן דלא ליקרב לגבוה דבר דאתי לידי עבירה דמתוך השהייה אתי לגזוז ולעבוד כדכתב רש"י ז"ל וגבי ולד עולה אע"ג דקדש לא גזרו מפני שודאי לא ישהא כיון שאין לבעלים בה הנאה שכולה כליל ואינה דומה לתודה ושלמים שנאכלים לבעלים. ותירוץ זה יספיק אפילו לתמורת אשם דילדה זכר דכתב רבינו דאחר שהקריב אשמה הולד עצמו יקרב והקשו בגמרא דהוי ולד שני ולד תמורה ולא יקריב ואסיקו בקושיא. ופסק רבינו לפסק הלכה לקמיה לפי זה אתי שפיר דאע"ג דאסיקו בקושיא יש בה תירוץ דטעמא דולד שני לא יקרב משום שמא יגדל עדרים ואע"ג דריב"ל מפיק ליה מקרא דאם כשב כבר כתבו התוס' דקרא הוי אסמכתא בעלמא וטעמא הוי משום גזירה וכיון דהוי עולה דכולה כליל ואין לו בה הנאה ליכא למיגזר שמא יגדל עדרים כדכתיבנא ומש"ה אסיקנא לה בגמרא בקשיא ולא בתיובתא דיש לתרץ זה ומש"ה פסקה רבינו ז"ל למימרא דרב נחמן ולא דחאה מהלכה:

הלכה ג

השוחט את החטאת ומצא בן ד' חי וכו'. נקט בן ד' חי דבן ה' בהמה דקה הרי כלו לו חדשיו ואפילו למ"ד בהוייתן הם קדושים הרי יצא לאויר העולם אחר ששחטה וכלו לו חדשיו להכי נקט בברייתא רשב"ג דאע"ג דלא כלו לו חדשיו במעי אמן הם קדושים ונאכלת כחטאת וזה מתבאר מדברי רש"י ז"ל שם אבל אין לפרש דנקט בן ארבעה משום דבן חמשה בבהמה אין שחיטת אמו מטהרתו כמו שפירשו התוס' דהא רבינו ז"ל פסק בהל' שחיטה דאע"ג דכלו לו חדשיו ששחיטת אמו מטהרתו אלא ודאי כדכתיבנא והתוס' ג"כ לפי המסקנא דקאמר בגמרא דפליגי אי ממעי אמן קדושים או בהווייתן דאפשר דהם מפרשים כדכתיבנא ורבינו פסק דלא כרשב"ג ומ"מ בס"פ ט"ו מהל' מעשה הקרבנות כתב כל דיני המשנה גבי בהמות של חולין דודאי גבי בהמות של חולין איתנהו להנהו דינים אלא משום דהגמרא רצתה לאוקומי מתני' במקדש דומיא דבכור הוצרך לומר דסבר דבהויתן הם קדושים, ואולי יהיה זה טעם לרבינו ז"ל במאי דפסק דלא כרשב"ג דסובר דאי מתני' מפרשה כולה בחולין אתיא כהלכתא ואתי רשב"ג כהלכתא והגמרא כשמוקי מתניתין בקדשים משום דבעי לאוקומה דומיא דבכור אבל אנן דקי"ל דממעי אמן קדושים משום דנקטינן דחומרא עדיף והוי חומרא לומר דבמעי אמן הם קדושים א"כ מוקמינן למתני' כולה בחולין ועדיף טפי כי היכי דליתי רשב"ג

כהלכה ומקיימינן כלליו דכל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו ואע"ג דלא ליהוי דומיא דבכור הא איכא חלוקה דחולין במתניתין אפילו לפי מאי דמוקמינן לה בהקדש וא"כ מסתבר טפי לאוקמיה בחולין כי היכי דליקו כהלכתא ונסתלקה תמיהת הרב בעל כ"מ ז"ל אבל קשה על רבינו ז"ל דבפרק בתרא דזבחים תנן הרובע והנרבע והמוקצה וכו' שהקריבן בחוץ פטור שנאמר לפני משכן ה' והקשה בגמרא ותיפוק ליה מואל פתח אהל מועד ומסיק בולדות קדשים וקסבר ולדות בהוייתן הם קדושים וא"כ רבינו ז"ל דפסק כאן במעי אמן הם קדושים איך כתב בפ' י"ח מהל' מעשה הקרבנות מתניתין כפשטה מקרא דואל משכן ה' כל שאינו ראוי לבא אל משכן וכו':

הלכה ד

ואם ילדה זכר וכו'. על מה שחילק הר"י קורקוס ז"ל לתרץ קושיית הר"א ז"ל דיש לחלק בין ולד תמורת אשם למפריש נקבה וילדה זכר נ"ל סעד לתומכו דבפ"ק דתמורה (דף י"ח) על מתני' דתמורה עולה הקשו שם ומי אמר ר"א יקרב עולה הוא עצמו וכו' ותירצו אמר רב חסדא ר"א לדבריהם דרבנן קאמר להו ולרבנן הקשו שם בתוס' ז"ל תקשה מרבנן דהא אמר רבא לעיל דהיכא דאימיה קריבה אפילו רבנן מודו דולד קרב וא"כ בולד תמורת אשם אימיה קריבה א"כ הוה להו לומר דולד עצמו יקרב והוצרכו התוס' ז"ל שם לידחק לתרץ קושיא זאת. ורבינו ז"ל מכח קושיא זו נראה דאית ליה דדינא הכי לדעת רבנן דולד תמורת אשם יקרב עולה ודאי דאשם לא יקרב כדאמרינן התם (דף ב') דאין אדם מתכפר בדבר הבא בעבירה אבל עולה ודאי יקרב ומ"ש רבנן במתני' ירעו עד שיסתאבו היינו קודם כפרה וגזירה משום דלא ליתי לאקרובי אשם כדאמר ר"נ א"ר מחלוקת קודם כפרה וכ"ת א"כ מה הקשו מר"א לר"א נימא דמאי דאמר ר"א ולד תמורת אשם יביא בדמיהן עולה משום דלא ליתי לאחלופי לפני כפרה ולאקרובי אשם ולכך לא יקרב עצמו עולה קושיא זו כבר הקשו אותה התוס' (בדף ב') בד"ה בדמיהן אין בעצמן לא וכתבו בתירוצם וז"ל דלא אמר הני טעמי דלעיל אלא גבי תמורה עצמו אבל הולד יש לו דחיית אמו וכו'. ונראה כוונתם דמ"ש בגמ' דאתי לאחלופי ולאקרובי אשם היינו טעמא לתמורה עצמה שלא יקרב עולה קודם כפרה אבל לענין הולד גריר בתר אמו אי אמו דחויה קודם כפרה מהאי טעמא ודאי דהולד דחוי מכח אמו ולאחר הכפרה שאין אמו דחויה אין הולד דחוי ולהכי הקשו בגמרא למאן דאמר לר"א דהפריש נקבה לאשם דבנה קרב עולה דאמר כיון דהולד בתר אמו גריר א"כ גבי מפריש נקבה לאשמו ליגריר בתר אמו וכיון דאמו לא שייכא בה שם עולה כלל א"כ ליהוי הולד דחוי ולא יקרב עולה ואינו דומה לתמורת אשם אחר כפרה דאם הוא זכר ראוי ליקרב עולה ולכך הולד גריר

בתרה ויקרב עולה ג"כ אחר כפרה וכהאי גוונא צריך לומר גבי מקריב נקבה לעולתו אבל שיהא טעם הא דאתי לאחלופי לענין הולד ודאי דאינו טעם דבולד ליכא למימר הך טעמא כנ"ל. זהו כוונת התוספות ז"ל אע"פ שלשונם מוטעה בדפוס ומבולבל ודוק מ"מ למדנו דינו של רבינו ז"ל לפי פשט השמועה:

הלכה ח

או שילדו טומטום ואנדרוגינוס הרי אלו יפדו וכו'. בפרק ב' דתמורה בסופו אמר שמואל על מלתיה דר"א אבל כלאים טומטום ואנדרוגינוס אי אתה מוצא אלא בולדי קדשים ואליבא דר"י וכו' משמע דממעי אמן הם קדושים כשהם ולדי קדשים משמע דרבינו ז"ל סובר דאפילו בלא מום נפדית שאין לך מום גדול מהם זה נראה מדלא הזכיר רבינו כאן מום כמו בחלוקה דלעיל:

הלכה ט

ולד בעלת מום הרי הוא כולד התמורה וכו'. כתב הרב בעל כ"מ ז"ל דהיא פלוגתא בפ"ק דבר פדא ור"י. וקשה לי טובא דאין זו ענין כלל להההיא פלוגתא דההיא פלוגתא הוי בבהמת חולין בעלת מום מעוברת דהקדיש עוברה דלר"י הוי קדושה ולרב פפא לא. וכבר כתב רבינו ז"ל דין זה בפרק ט"ו מהלכות מעשה הקרבנות דקי"ל כר"י דקדושה חלה על העוברים אע"פ שאמם בעלת מום אבל הא דהכא הוי שהאם קדושה ובאמצעה חלה על הולד והיא בעלת מום וזה נתרבה בברייתא ריש פ' אלו קדשים מקרא דאם זכר אם נקבה דאמר שם אין לי אלא תמורת תמימין וולד תמימין ולד בעלי מומין ותמורת בעלי מומין מנין תלמוד לומר אם זכר לרבות ולד בעלי מומין אם נקבה לרבות תמורת בעלי מומין ואמר שם בגמרא למאי הלכתא אמר שמואל ליקרב ואליבא דר"א דמהו דתימא כי קאמר ר"א עולה דאיכא שם עולה וכו' בר פדא אמר לרעיה ואליבא דר"א וכו' רבא אמר לרעיה ודברי הכל משמע מאותה סוגיא דלכ"ע לרבנן דפליגי עליה דר"א גבי מפריש נקבה לעולתו דקאמר ר"א יקרב עולה ואינהו אמרי ירעה אית להו דולד בעלי מומין אינו אלא לרעיה ולא להקרבה דאין לומר דמקדיש עובר במעי בעלת מום איירי כדסבור הרב בעל כ"מ ז"ל דאולדות קדשים קאי ועוד דלשוו ולד בעלת מום לא משמע כלל מקדיש עובר וא"כ רבינו ז"ל דפסק כרבנן בהאי פרקא איך כתב כאן הקריב. ונראה לתרץ קושיא זו דשם בסוף הסוגיא הקשו לר' ישמעאל ור"ע דדרשי ולדות ותמורות מקראי אחריני דהני קראי דזכר ונקבה מאי עבדי ותירצו לולד בעלי מומין ולתמורת בעלי מומין ואי רבנן לית להו ולד בעלי מומין א"כ תקשי להו נמי קראי מאי עבדי להו ואמאי לא מקשה בגמ' לרבנן אלא ודאי דהך דרשא דולד ותמורת בעלי מומין רבנן נמי דרשי לה וגלי קרא

בהני דיקרבו ולא ילפינן מקריב נקבה לעולה מולד בעלי מומין דשאני הני דקדושים מתחלתן הוו, ומאי דקאמר בגמרא ואליבא דר"א סובר רבינו דאפילו לר"א קאמר דס"ד לר"א לא צריך קרא דכי היכי דמקריב נקבה לעולה הולד יקרב עולה ה"נ לכך קאמר דאפילו לדידיה צריך קרא בהא (ולא צריך קרא). זה נ"ל דעת רבינו ז"ל ואע"פ שהוא דחוק קצת:

סליקו הלכות תמורה בס"ד